

El comerç internacional de béns de l'economia catalana

Març 2015

Resum executiu

- *La xifra d'exportació de béns de l'economia catalana al 2014 va enregistrar un rècord històric de 60.195 milions d'euros.*
- *La importació de béns va ser de 71.890 milions, xifra allunyada dels 80.000 de l'any 2007. El dèficit comercial, de 11.696, va ser el segon més baix des del 2000.*
- *Deu països, amb França, Alemanya i altres països europeus al capdavant, concentren el 63% de les exportacions. En les importacions, els 10 primers països concentren el 64% del total importat, amb un especial protagonisme de la Xina, que ja és el tercer proveïdor de Catalunya.*
- *El comerç exterior amb països emergents ha experimentat una lleugera pèrdua de pes al 2014, per situar-se en el 9,9% de les exportacions i el 16,8% de les importacions.*
- *Per nivells tecnològics, més de la meitat de l'exportació catalana correspon a la banda alta: 9,9% alta i 41,3% mitjana-alta; no obstant això, més d'una quarta part de l'exportació (25,8%) és de tecnologia baixa. I més de la meitat del dèficit comercial català al 2014 correspon a béns de tecnologia mitjana-baixa.*
- *Per destinació econòmica dels béns, l'exportació catalana es concentra, en més d'un 50%, en béns d'equipament i productes semielaborats; la resta són, per aquest ordre, automòbil (15,3%), alimentació (13,3%) i altres béns de consum (12,6%). En aquest mateix sentit, pràcticament la meitat del saldo comercial negatiu català correspon a productes energètics.*
- *Per demarcacions, al 2014 Barcelona i Tarragona enregistren dèficit comercial i Lleida i Girona, superàvit.*
- *El 26,2% de les pimes catalanes són exportadores, lluny del 87,3% de les grans empreses. Els sectors més exportadors entre les pimes són el químic (55,6% de les pimes) i el material de transport (41,0%).*
- *Al 2014 hi va haver 47.604 empreses exportadores. Però d'aquestes, 42.000 van exportar menys de 500.000€ cada una. La concentració de l'exportació en grans empreses és alta: les que exporten per valor de més de 50 milions d'euros cada una són el 0,4% de les empreses i exporten el 54% del total.*

- *L'aportació directa de les pimes a l'exportació és d'un 34,7% del total de l'exportació catalana. Aquesta xifra no inclou l'exportació indirecta, la que es fa a través de subministraments a grans empreses exportadores.*

0. Introducció

El comerç internacional és un indicador de l'obertura d'una economia. Encara més, si el saldo exterior és positiu, resulta un bon indicador de la competitivitat d'un país a escala internacional.

No obstant l'anterior, els registres d'exportacions i importacions no es poden analitzar sense prendre en consideració la situació econòmica de l'entorn, tant del país que s'analitza com dels països amb els quals aquest manté les relacions comercials.

D'ençà de l'esclat de la crisi econòmica, el comerç exterior català, especialment l'exportació, ha adquirit un gran protagonisme, influït poderosament per dos factors:

- d'una banda, la caiguda de la demanda interna (del mercat català i del mercat de la resta de l'Estat); de l'altra,
- la creixent globalització dels mercats, destacant la progressiva consciència que l'uropeu és ja un mercat interior, així com la progressiva interrelació general amb els mercats emergents.

L'Observatori de la PIMEC fa de manera periòdica un seguiment especial de les principals dades de comerç exterior de l'economia catalana. En el darrer, de 2014, vam elaborar un informe global en què consideràvem béns i serveis, i relació comercial amb la resta d'Espanya i amb altres països.¹ En aquest document centrem l'atenció en el comerç de béns i en el comerç internacional, prescindint doncs de les relacions amb la resta d'Espanya i dels fluxos comercials de serveis; adicionalment fem èmfasi en el paper de la pime en les exportacions.

L'estructura del document està organitzada en dos punts: en el primer presentem les dades macroeconòmiques del comerç internacional de Catalunya, segmentant la informació per països, contingut tecnològic, destinació econòmica, més un apunt sobre les magnituds del comerç exterior de les quatre províncies catalanes; en el segon fem una estimació de l'exportació directa que realitzen les pimes en relació a les exportacions totals.

¹INFORMES PIMEC 6/2014 El sector exterior de l'economia catalana.

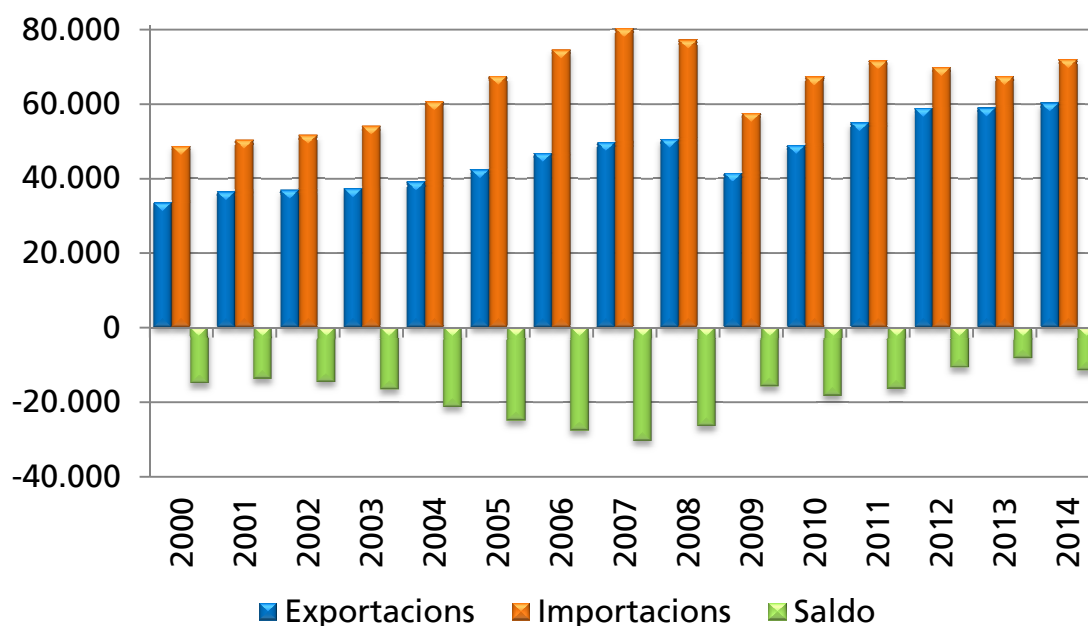
1. Magnituds del comerç internacional de béns de Catalunya

Al 2014 les vendes de béns de Catalunya a l'estranger van sumar 60.195 milions d'euros (un 2,1% més que a l'any anterior), una xifra rècord en tota la història comercial del país.

Per altra banda, les importacions van sumar 71.890 milions d'euros (un 6,7% superiors a les de l'any 2013), de manera que se situaven bastant per sota de la xifra rècord que es va assolir en plena eufòria econòmica al 2007 (veure Gràfic 1).

Aquests fluxos donen com a resultat un dèficit comercial d'11.696 milions d'euros i una cobertura del 83,7% (3,8 punts percentuals per sota de la cobertura d'un any enrere), lluny de la cobertura mínima d'aquest segle que es va produir també al 2007, i que va ser del 61,9%.

Gràfic 1. Exportacions, importacions i saldo de Catalunya amb l'estranger en el comerç de béns (milions d'euros)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

1.1. Comerç per països

Catalunya focalitza el seu comerç internacional en uns pocs països, sobretot propers geogràficament, i més especialment els països europeus. A la Taula 1 es detallen els 10 primers socis comercials en exportacions i en importacions. S'hi pot observar que en el cas de les exportacions, els deu primers països receptors de productes catalans al 2014 (amb França i

Alemanya al capdavant) van sumar 37.736 milions d'euros, un 62,7% del valor total exportat. Pel que fa a les importacions, la concentració dels deu primers països proveïdors de Catalunya (amb Alemanya i França al capdavant) és similar, un 63,9% del total, amb un valor de 45.923 milions d'euros al 2014. Vuit dels deu principals socis comercials catalans ho són tant per les exportacions com per les importacions, la qual cosa posa en relleu un grau d'integració econòmica mútua molt destacable.

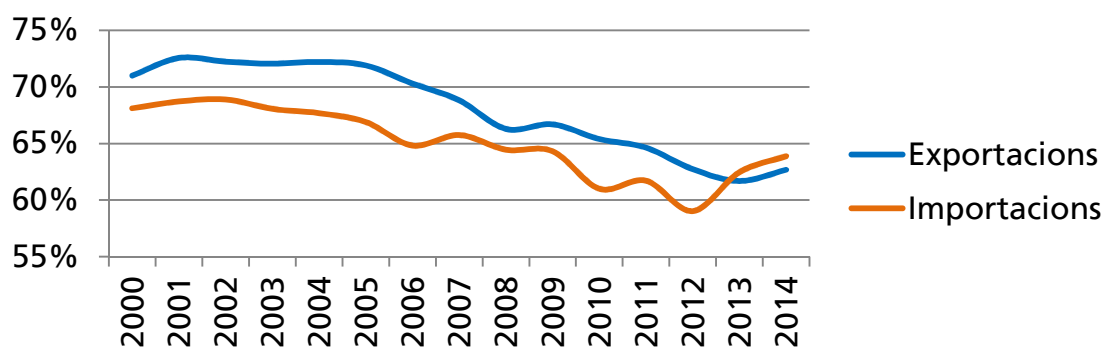
Taula 1. Principals mercats internacionals de Catalunya. 2014

EXPORTACIONS			IMPORTACIONS		
	Milions €	%		Milions €	%
França	9.865	16,4%	Alemanya	12.432	17,3%
Alemanya	6.917	11,5%	França	7.574	10,5%
Itàlia	4.893	8,1%	Xina	5.959	8,3%
Portugal	4.107	6,8%	Itàlia	5.695	7,9%
Regne Unit	3.688	6,1%	Països Baixos	3.219	4,5%
Suïssa	1.979	3,3%	EUA	2.500	3,5%
Països Baixos	1.941	3,2%	Regne Unit	2.496	3,5%
EUA	1.775	2,9%	Algèria	2.302	3,2%
Bèlgica	1.374	2,3%	Bèlgica	2.022	2,8%
Mèxic	1.196	2,0%	Portugal	1.724	2,4%
SUBTOTAL	37.736	62,7%	SUBTOTAL	45.923	63,9%
TOTAL	60.195	100%	TOTAL	71.890	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

La concentració apuntada en els 10 primers països tenia tendència a reduir-se des del 2000 fins fa poc, però darrerament ha augmentat lleugerament (Gràfic 2).

Gràfic 2. Pes dels principals països clients i proveïdors al 2014 sobre el total d'exportacions i importacions catalanes

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

Més enllà dels principals clients i proveïdors, val la pena destacar el que passa en comerç exterior amb les economies emergents, que tenen una importància creixent en el món.

Al 2014, Catalunya va exportar el 9,9% del valor total exportat a països emergents, i va comprar a aquests països el 16,8% de les importacions (Taula 2).

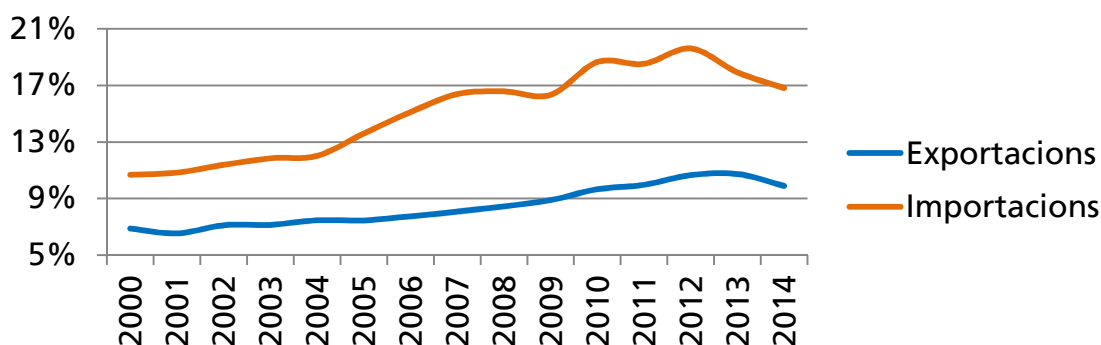
Taula 2. Comerç de Catalunya amb els països emergents. 2014

EXPORTACIONS			IMPORTACIONS		
	Milions €	%		Milions €	%
Mèxic	1.196	2,0%	Xina	5.959	8,3%
Turquia	1.140	1,9%	Brasil	1.035	1,4%
Xina	1.044	1,7%	Turquia	1.017	1,4%
Brasil	764	1,3%	Rússia	961	1,3%
Rússia	697	1,2%	Índia	908	1,3%
Sud-àfrica	349	0,6%	Corea del Sud	641	0,9%
Corea del Sud	337	0,6%	Indonèsia	571	0,8%
Índia	282	0,5%	Nigèria	534	0,7%
Indonèsia	96	0,2%	Mèxic	362	0,5%
Nigèria	55	0,1%	Sud-àfrica	95	0,1%
SUBTOTAL	5.960	9,9%	SUBTOTAL	12.084	16,8%
TOTAL	60.195	100%	TOTAL	71.890	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

Vist amb una certa perspectiva històrica s'observa una tendència oposada a la dels principals socis comercials. En efecte, des de l'any 2000 el seu pes no parava de créixer any rere any, però les dades de 2013 i de 2014 mostren una pèrdua de pes relatiu sobre el total (Gràfic 3). Cal destacar que països emergents com Mèxic o la Xina es troben entre els deu principals socis pel que fa a les vendes i les compres catalanes respectivament.

Gràfic 3. Pes dels països emergents sobre el total d'exportacions i importacions catalanes

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

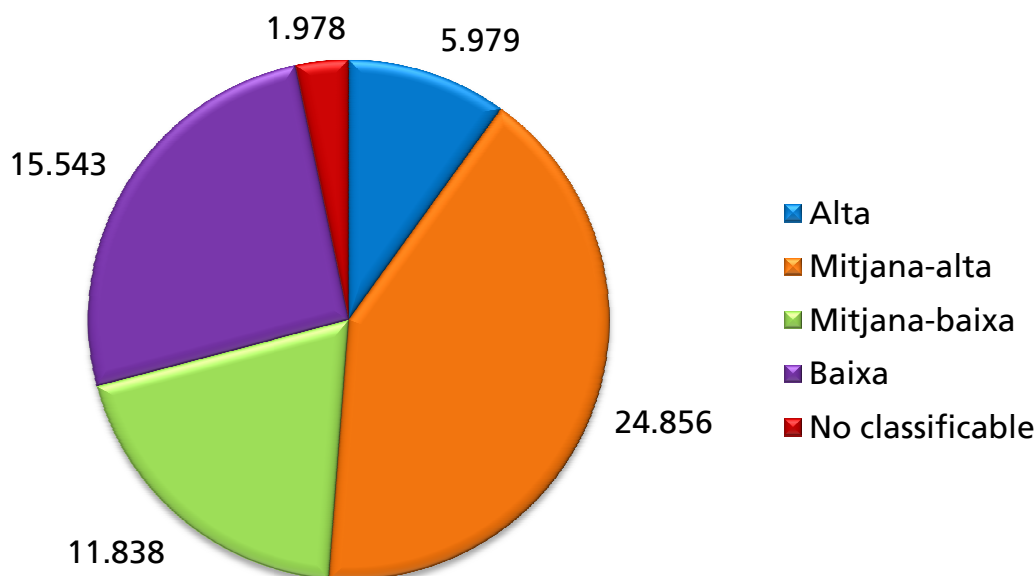
1.2. Comerç per contingut tecnològic dels béns

Si analitzem les exportacions de béns segons el seu contingut tecnològic:

- els d'intensitat tecnològica alta inclouen productes farmacèutics, informàtics, electrònics i òptics;
- els d'intensitat mitjana-alta agrupen productes químics, materials i equips elèctrics, maquinària i vehicles;
- els d'intensitat mitjana-baixa inclouen productes del cautxú, plàstics minerals no metàl·lics i metal·lúrgia; i,
- els d'intensitat baixa inclouen els productes alimentaris, tèxtil, cuir, calçat, fusta i paper.

Observem que, al 2014, el 9,9% del valor exportat va correspondre a béns d'alta tecnologia, el 41,3% eren d'intensitat mitjana-alta, el 19,7% de mitjana-baixa, el 25,8% eren de baix contingut tecnològic i el 3,3% no es podien classificar segons aquest criteri (Gràfic 4).

Gràfic 4. Exportacions catalanes per intensitat tecnològica dels productes exportats. 2014 (milions d'euros)

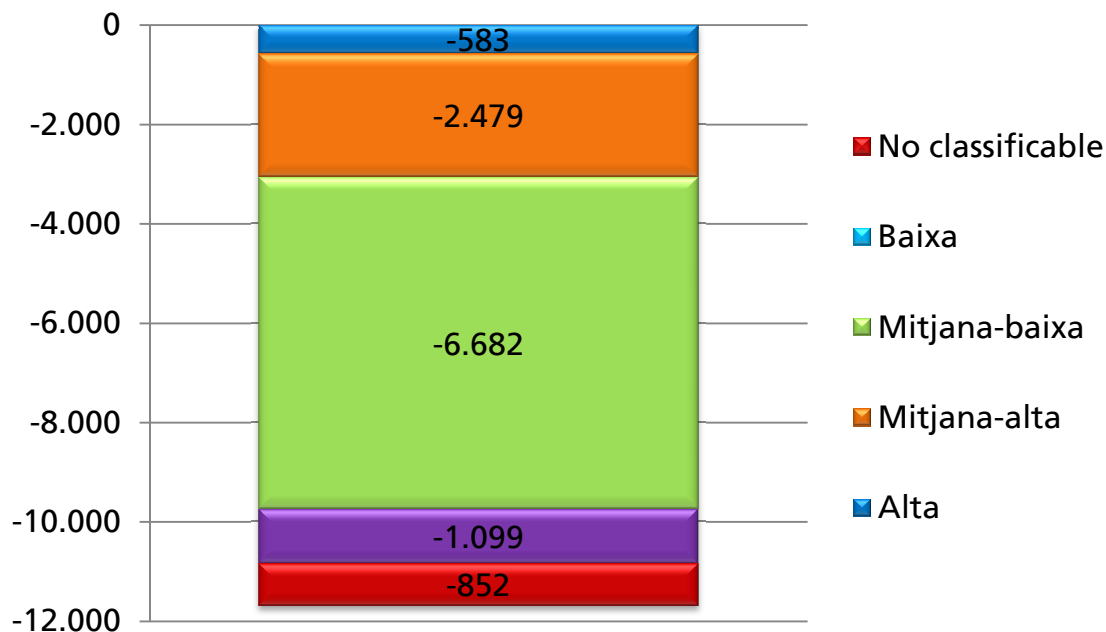

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

En els darrers quatre anys la importància de les exportacions de contingut tecnològic alt i mitjà-alt s'ha incrementat en 1,1 punts percentuals, mentre que en les de contingut baix i mitjà-baix ha disminuït en 7 dècimes.

Quant al saldo segons el contingut tecnològic, observem que al 2014 tots els segments presenten dèficit i que aquest es concentra en els béns de contingut mitjà-baix i mitjà-alt (Gràfic 5). El saldo negatiu en els béns d'alta tecnologia és el més baix de tots els grups considerats.

Gràfic 5. Saldo per intensitat tecnològica dels productes exportats. 2014 (milions d'euros)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

1.3. Comerç per destinació econòmica dels béns

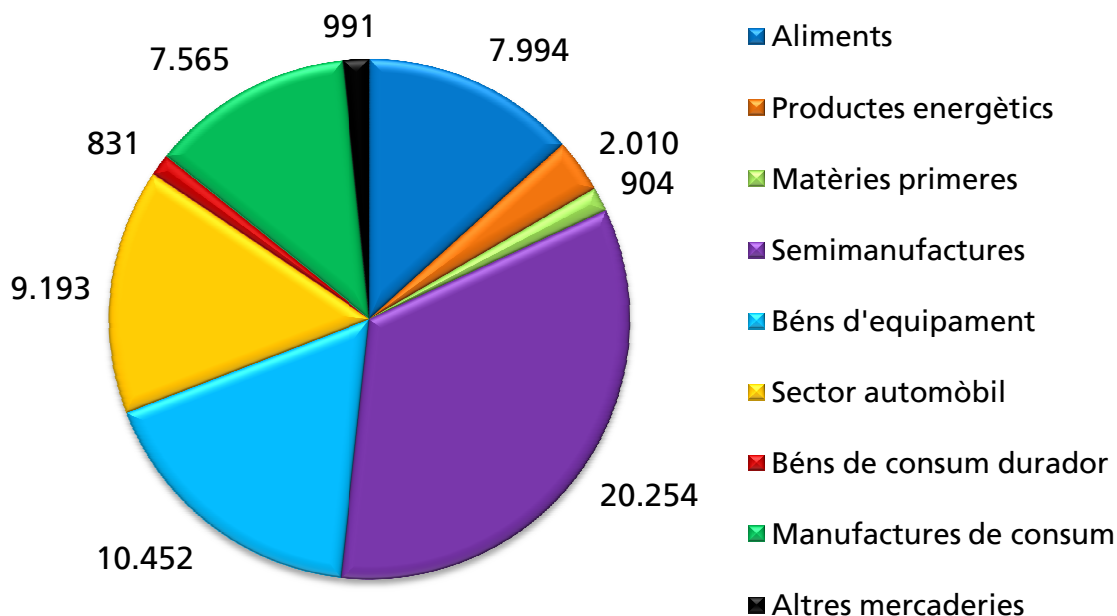
Si repetim l'anàlisi anterior però dividint els productes segons la seva destinació econòmica, al 2014 la composició va ser aquesta:

- semimanufactures, 33,6%;
- béns d'equipament, 17,4%;
- sector de l'automòbil, 15,3%;
- aliments, 13,3%, i
- manufactures de consum, 12,6%
- altres, 7,9% (veure Gràfic 6).

Pel que fa als saldos comercials, la diferència entre importacions i exportacions, els registres posen en evidència la gran dependència energètica de Catalunya (veure Gràfic 7), atès que aquest sector concentra el 59,9% del dèficit català. Les manufactures de consum també tenen un

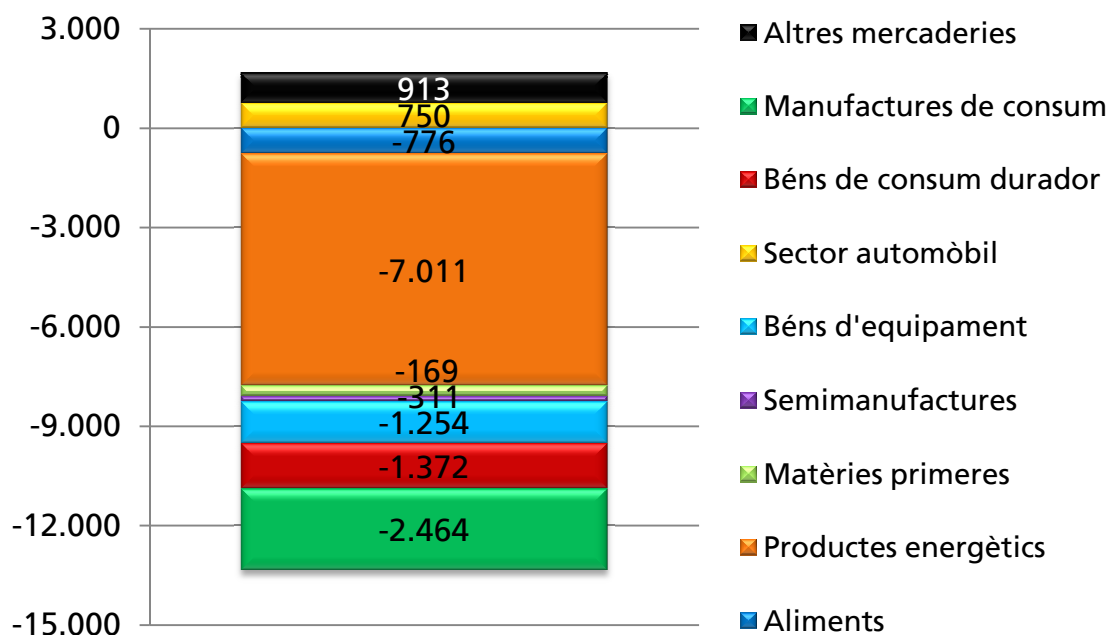
pes important en aquest dèficit (21,1%). Per contra, el sector de l'automòbil i el d'altres mercaderies són els únics que presenten superàvit.

Gràfic 6. Exportacions catalanes per destinació econòmica dels béns. 2014 (milions d'euros)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

Gràfic 7. Saldo per destinació econòmica dels béns. 2014 (milions d'euros)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

1.4. Comerç per demarcacions catalanes

El comerç internacional català al 2014 es va concentrar a la província de Barcelona (78,2% de les exportacions i 79,7% de les importacions), la qual és també la que enregistra el major nivell de dèficit. Tarragona és la segona demarcació en volum exportat (11,7%) i importat (16,2%), i també enregistra un saldo negatiu amb l'exterior. Per contra, Girona (amb el 7,3% de les exportacions i el 3,0% de les importacions) i Lleida (amb el 2,8% de les exportacions i l'1,1% de les importacions catalanes) presenten superàvits amb unes vendes a l'estranger que més que dupliquen les compres (Taula 3).

Taula 3. Balança comercial de les províncies catalanes. 2014 (milions d'euros i %)

	Exportacions	Importacions	Saldo	Cobertura
Barcelona	47.057	57.311	-10.254	82,1%
Girona	4.394	2.121	2.273	207,1%
Lleida	1.697	807	890	210,3%
Tarragona	7.046	11.651	-4.605	60,5%
Total Catalunya	60.195	71.890	-11.696	83,7%

Font: ICEX

2. La pime catalana en l'exportació

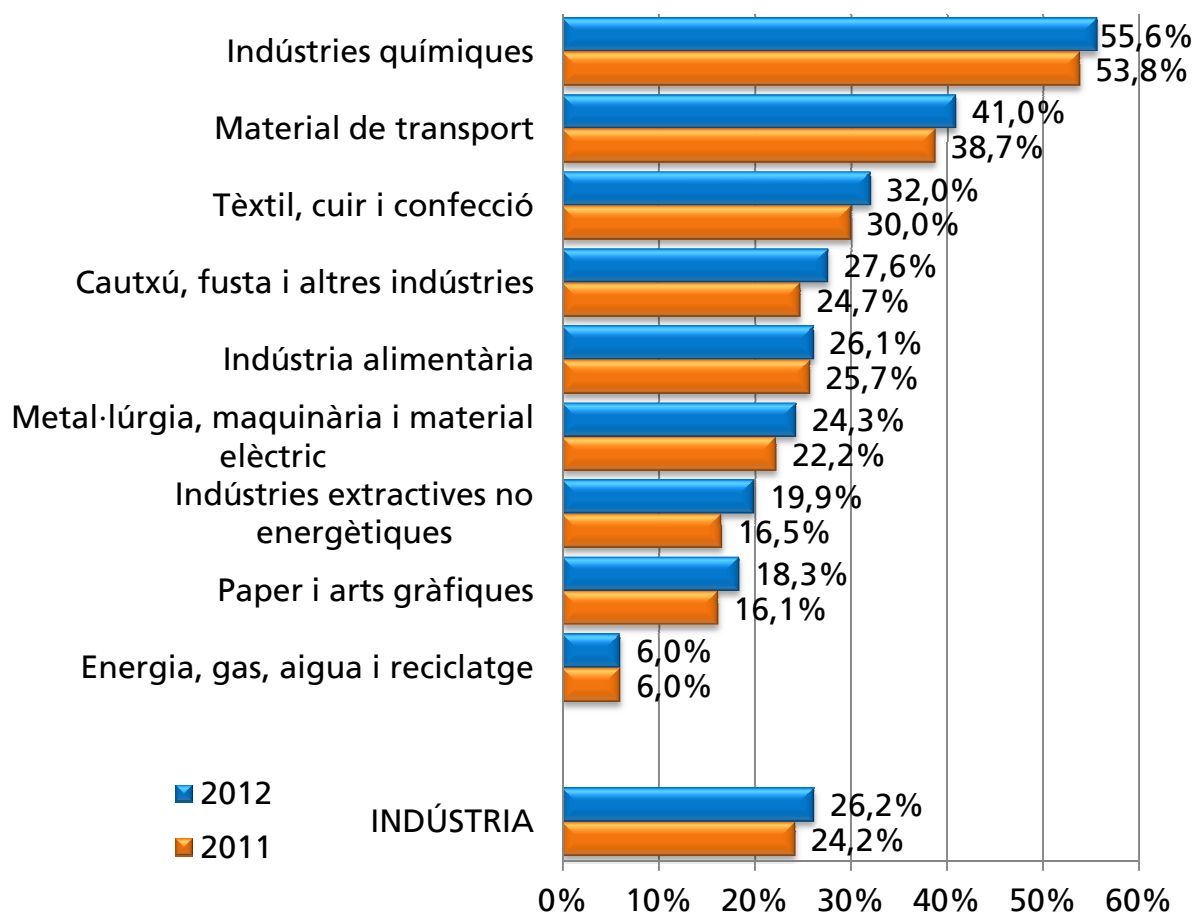
En absència de registres específics que contemplin quina dimensió tenen les empreses que exporten, efectuem una aproximació a l'exportació de la pime a través de vies indirectes.

2.1. Empreses que exporten

La primera consideració que cal efectuar és quin abast té l'acte exportador entre les pimes. Aquesta dada, referida al sector industrial, la recull periòdicament l'*Anuari de la pime*. D'acord amb les darreres dades disponibles, un 26,2% de les pimes industrials catalanes són exportadores, un percentatge molt llunyà del 87,3% de les grans empreses, i que presenta diferents comportaments segons tipus d'activitat. Al capdavant hi figura la indústria química, amb un 55,6% de pimes que són exportadores (veure Gràfic 8). La dinàmica que ha seguit aquesta dada al llarg dels darrers anys

posa en relleu que les pimes han incrementat notablement la seva activitat exportadora en els darrers anys.²

Gràfic 8. Pimes industrials catalanes que exporten per branques d'activitat

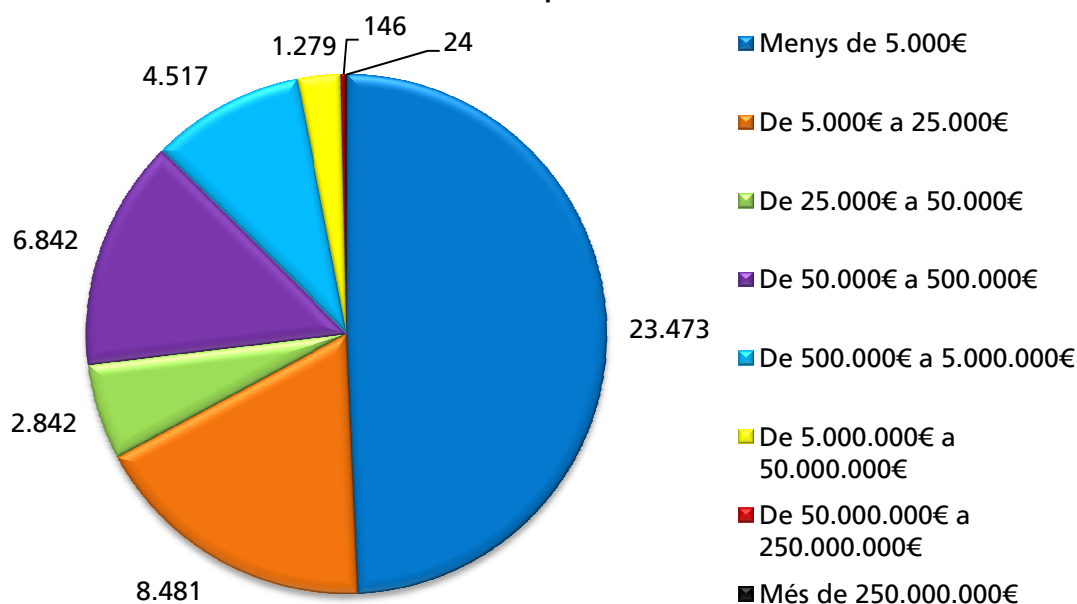
Font: Elaboració pròpia a partir del SABI

Els registres d'exportació de l'ICEX referits al 2014 donen pistes indirectes sobre l'exportació de les pimes.

El nombre d'empreses que al 2014 han exportat s'eleva a 47.604. D'aquestes, pràcticament 42.000 ho han fet amb valors petits, de menys de 500.000€ per empresa (Gràfic 9), i hem d'interpretar que en la seva pràctica totalitat es tracta de pimes.

² Per a un detall del perfil exportador de les empreses segons la seva dimensió, veure el capítol 1 de *l'Anuari de la pime 2014, "La pime exportadora"*.

Gràfic 9. Nombre d'empreses exportadores catalanes per volum anual exportat de cada una de les empreses. 2014

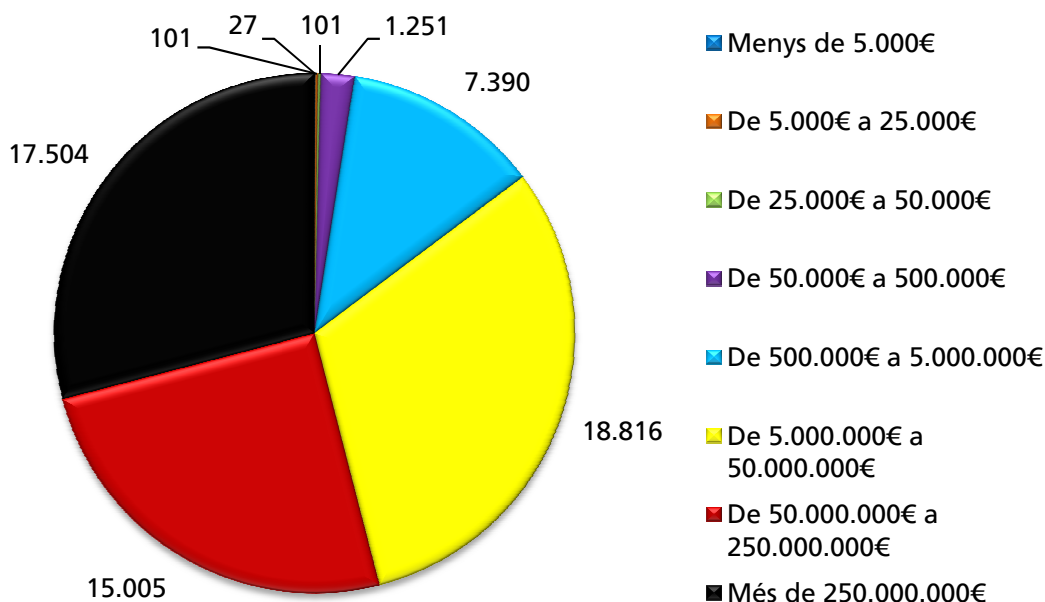
Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

Les empreses que es consideren exportadores regulars (exportació durant quatre anys seguits) són 15.946, una xifra que no para de créixer (al 2010, per exemple, n'eren 13.607). Les exportadores regulars acumulen el 92,7% del valor exportat total. D'aquesta dada es pot deduir fàcilment que les empreses poc exportadores (en una alta probabilitat pimes, encara que en són moltes, signifiquen una part petita del conjunt exportat).

En concret, les empreses que exporten per valor de:

- més de 500.000€ cada una, són el 12,5% del total d'empreses exportadores i representen el 97,5% del valor exportat (Gràfic 10);
- més de 5 milions cada una, són el 3,0% del total d'empreses exportadores i representen el 85,3% del valor exportat;
- més de 50 milions cada una, són el 0,4% del total d'empreses exportadores i representen el 54,0% del valor exportat.
- Les grans exportadores (més de 250 milions de venda exterior), són el 0,1% de les empreses exportadores i venen el 29,1% del total.

Gràfic 10. Volum exportat per les empreses catalanes per volum anual exportat de cadascuna. 2014 (milions d'euros)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

2.2. Estimació de l'exportació total de les pimes

Determinar la participació de les pimes en les exportacions catalanes no és fàcil perquè no disposem de dades d'exportació per nombre de treballadors de l'empresa, ni tampoc per volum total de facturació. A més, es dona la circumstància que les pimes exporten molt però de manera indirecta, és a dir, a través de les vendes que fan a les grans empreses, que són les que figuren lògicament com a exportadores en els registres estadístics.

Malgrat el que acabem de dir, i a partir de la informació recollida en el punt 2.1 i de la base de dades Pimesdat, hem estimat el volum que van exportar les pimes catalanes al 2014.³

D'acord amb la nostra estimació podem afirmar que les pimes representen el 99,2% de les empreses exportadores catalanes i que acumulen el 34,7% del total d'exportacions.⁴

³ Hem establert una xifra topall d'exportació per empresa, tot considerant que d'aquesta xifra en avall totes les empreses són pimes. És cert que hi pot haver grans empreses que exportin per sota d'aquesta xifra, però també ho és que algunes pimes poden exportar per sobre i hem suposat que entre unes i altres es compensen.

⁴ Cal tenir en compte que segons les dades de l'*Anuari de la pime catalana 2014* les pimes representaven, al 2012, el 99,8% de les empreses i el 60,8% del VAB a Catalunya.

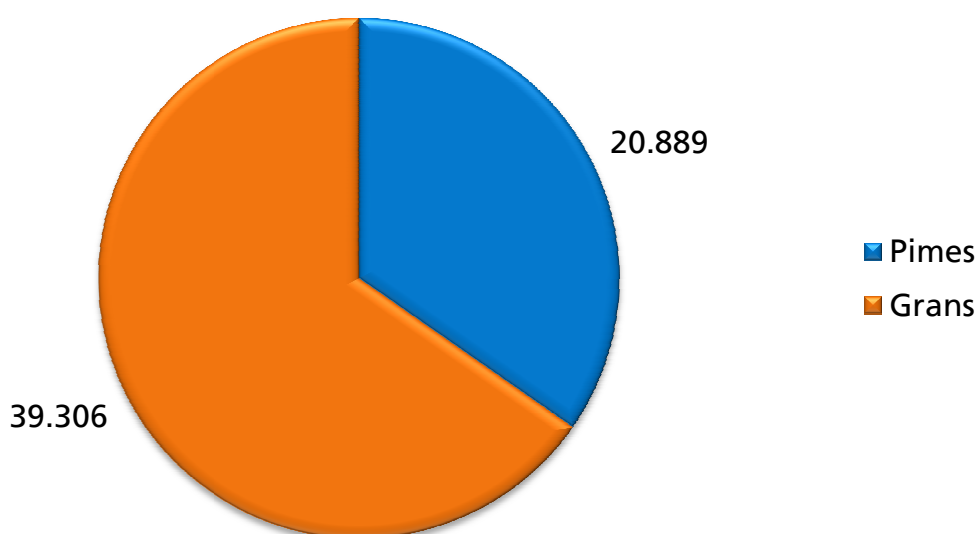
Per la seva banda, les grans empreses suposen el 0,8% del total d'empreses exportadores i el 65,3% del valor total. Com ja hem indicat, cal tenir present que aquests valors corresponen a exportacions directes, però que les pimes són proveïdors de les grans empreses, de manera que l'exportació indirecta superaria aquestes estimacions.

Taula 4. Distribució del nombre d'empreses i valor exportat per dimensió d'empresa. 2014

	Pimes	Grans
Nombre d'empreses exportadores	47.219	367
% del total d'empreses exportadores	99,2%	0,8%
Milions d'euros d'exportació	20.889	39.306
% del valor total exportat	34,7%	65,3%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

Gràfic 11. Exportacions directes de les pimes i grans empreses catalanes. 2014 (milions d'euros)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX